

Nóta Eolais CNCM: Tuarascáil Chomhairliúcháin maidir le Dréachtsonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta

Céard atá ag tarlú anois?

Tá CNCM ag cur stop leis an obair forbartha ar dhréachtsonraíochtaí T1 agus T2 do Ghaeilge na hArdteistiméireachta.

Tá CNCM ag tabhairt faoi thaighde breise láithreach bonn ar mhúnla an tsoláthair agus ar chreataí a úsáidtear chun bonn eolais a chur faoi fhorbairt curaclaim le haghaidh teangacha dúchais i ndlínsí ina bhfuil próifíl teanga chomhchosúil.

Cad atá ag tarlú ina dhiaidh sin?

Reáchtálfaidh CNCM sraith seimineár do pháirtithe leasmhara chun bonn eolais a chur faoin gcomhairle maidir le múnla an tsoláthair do Ghaeilge na hArdteistiméireachta, ag cur aiseolas ón gcomhairliúchán seo agus athruithe níos leithne mar chuid d'athfhorbairt na Sraithe Sinsearaí san áireamh.

Rachaidh CNCM i mbun oibre le príomhpháirtithe leasmhara agus comhpháirtithe oideachais chun tús áite a thabhairt do phleanáil d'fhoghlaim agus tacaíocht ghairmiúil fheabhsaithe.

Cá bhfaighidh mé eolas agus uasdátaithe?

Coinnigh súil ar www.NCCA.ie

Lean muid ar Twitter: @ncca.ie and Instagram: ncca_irl and Facebook: @nccaireland

Sínigh suas don nuachtlitir info anseo

Forbhreathnú

Déanann an *Tuarascáil Chomhairliúcháin maidir le Dréachtsonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta* taifead agus freagraíonn sí ar thuairimí na bpáirtithe leasmhara a bailíodh le linn an chomhairliúcháin naoi mí in 2021. Déantar machnamh sonrath intí ar an aiseolas a fuarthas maidir le dréachtsonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta. Déantar cur síos inti freisin ar an aiseolas a fuarthas maidir leis na himpleachtaí féideartha a bhaineann le sonraíochtaí nua a chur i bhfeidhm agus tugtar breac-chuntas ar cheisteanna córasacha amhail múnla an tsoláthair curaclaim don Ghaeilge. Cuireann na chéad chéimeanna eile, a d'aontaigh Comhairle CNCM mar fhreagairt ar an aiseolas ón gcomhairliúchán, am agus spás ar fáil le haghaidh tuilleadh taighde, machnaimh agus comhairliúcháin le múinteoirí, scoláirí, tuismitheoirí, páirtithe leasmhara na Gaeilge, eagraíochtaí agus lucht déanta beartas ar bhealaí féideartha chun cinn do Ghaeilge na hArdteistiméireachta.

Na Chéad Chéimeanna eile aontaithe

- Cuirfear stop leis an obair forbartha ar dhréachtsonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta.
- Tabharfar faoi bhreis taighde láithreach bonn ar mhúnla an tsoláthair agus ar chreataí a úsáidtear chun bonn eolais a chur faoi fhorbairt curaclaim le haghaidh teangacha dúchais i ndlínsí ina bhfuil próifíl teanga chomhchosúil.

- Reáchtálfar sraith seimineár do pháirtithe leasmhara chun bonn eolais a chur faoin gcomhairle maidir le múnla an tsoláthair do Ghaeilge na hArdteistiméireachta, ag cur aiseolas ón gcomhairliúchán seo agus athruithe níos leithne mar chuid d'athfhorbairt na Sraithe Sinsearaí san áireamh.
- Tabharfar tús áite do phleanáil le haghaidh foghlaim agus tacaíocht ghairmiúil fheabhsaithe.

Ar cheann de na téamaí ba láidre a tháinig amach as an gcomhairliúchán bhí nár baineadh amach fós fís agus cuspóir comhroinnte maidir le Gaeilge na hArdteistiméireachta. Leanfaidh CNCM ag obair go dlúth le scoileanna agus le páirtithe leasmhara i rith an phróisis seo, agus é mar chuspóir an fhís athnuaithe do Ghaeilge na Sraithe Sinsearaí a chur i gcrích.

Tá amhras ann fós maidir leis an múnla soláthair, maidir le hailíniú beartais agus comhleanúnachas, agus maidir le foghlaim agus tacaíocht ghairmiúil fheabhsaithe. Cé gur moladh roinnt múnlaí éagsúla soláthair le linn an chomhairliúcháin, agus go raibh béim ar leith air sin in aighneachtaí scríofa, ag breathnú ar na cúig mhodh rannpháirtíochta go léir sa chomhairliúchán, ní raibh aon chomhaontú ann maidir le múnla sonrach mar mhalairt ar T1 agus T2.

Ní mór ceisteanna faoin múnla soláthair curaclaim a mheas ar bhealach níos mine, ó dhearcadh oideachais de agus freisin i mór-chomhthéacs thodhchaí na Gaeilge. Go háirithe, tá tuilleadh taighde ag teastáil chun a fhiosrú conas a thugann dlínsí eile, a bhfuil próifíl teanga acu cosúil le hÉirinn, faoi sholáthar curaclaim le haghaidh teanga dhúchais atá ina dara teanga freisin. Féadfaidh an taighde sin cur le smaointeoireacht ar bhealaí féideartha chun cinn. Tá tuilleadh pleanála ag teastáil freisin sa réimse foghlama agus tacaíochta gairmiúla feabhsaithe, ionas gur féidir athruithe curaclaim, nuair a tharlaíonn siad, a chur i gcrích go bríoch sa chleachtas.

Is mian le CNCM buíochas a ghabháil le gach duine a ghlac páirt sa chomhairliúchán ar dhréachtsonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta. Thug an comhairliúchán deis aiseolas saibhir agus dearthaí éagsúla a bhailiú faoi dhréachtsonraíochtaí T1 agus T2.

Achoimre ar na príomhláidreachtaí agus na dúshláin a léiríodh san aiseolas comhairliúcháin

Dearthaí ar an siollabas reatha/soláthar do Ghaeilge na hArdteiste

Is díol suntais é gur léirigh formhór, ach ní iomlán, na rannpháirtithe comhairliúcháin a rinne trácht ar an siollabas reatha do Ghaeilge na hArdteistiméireachta, go raibh siad míshásta leis. Ba mhó seans go measfadh rannpháirtithe ó chomhthéacs T1/lán-Ghaeilge go bhfuil an siollabas reatha easnamhach. Labhair siad faoin gcaoi a dteipeann ar an siollabas reatha sonraíocht churaclaim Ardteistiméireachta a chur ar fáil a fhreastalaíonn ar riachtanais cainteoirí dúchais óga agus ar scoláirí a fhoghlaimíonn trí mheán na Gaeilge go príomha. Ba léir, uaireanta, in aiseolas T1, go raibh mian ann go leathnódh na scoláirí sin, cainteoirí dúchais go háirithe, a gcuid scileanna scríbhneoireachta, labhartha, pearsanta agus sóisialta; a gcruthaitheacht agus a dtuiscint ar shaibhreas teanga agus ar chultúr na Gaeilge.

Chuir rannpháirtithe ó chomhthéacs T2/Béarla an tuairim in iúl go gcuirtear an iomarca béime sa siollabas reatha ar fhoghlaim de ghlanmheabhair agus ar an litríocht sa Ghaeilge, agus nach gcuirtear béim leordhóthanach ar labhairt na Gaeilge. Tháinig imní chun cinn freisin maidir le

spreagadh na scoláirí nó a n-easpa spreagtha chun an Ghaeilge a fhoghlaim agus a labhairt. Rud beag cosúil le haiseolas T1, ach ar chúiseanna eile, ba léir freisin go raibh mian ann a chinntiú gur féidir le gach scoláire staidéar a dhéanamh ar an nGaeilge ag leibhéal deacrachta atá oiriúnach dá gcuid riachtanas féin in aiseolas T2. Moladh gur tábhachtach cuimhneamh gur le haghaidh daoine óga atá fós ar scoil a dheartar na sonraíochtaí seo agus nach mór go mbeadh an t-ionchas ar aon dul lena n-aois agus a gcéim foghlama.

Deis chun tuairimí a chur in iúl

Tugadh deis do na rannpháirtithe sa phróiseas comhairliúcháin tuairimí ginearálta a thabhairt faoi cháipéisí dhréachtsonraíochta T1 agus T2, sular iarradh orthu aiseolas agus moltaí spriocdhírthe a thabhairt maidir le codanna sonracha de na cáipéisí sin. Tugadh faoi deara freisin gur chothaigh an comhairliúchán seo go leor plé poiblí. Chuir go leor rannpháirtithe fáilte roimh an deis páirt a ghlacadh sa phróiseas comhairliúcháin, agus guth agus modh a bheith acu trína bhféadfaidís a gcuid tuairimí, ceisteanna agus ábhar imní a chur in iúl.

Rol uathúil na Gaeilge

Chuir rannpháirtithe an tuairim in iúl gur cheart tuilleadh machnaimh a dhéanamh ar an ról rithábachtach atá ag an oideachas i gcaomhnú agus i gcur chun cinn na Gaeilge, i gceantair Ghaeltachta go háirithe. Téama a bhí chun tosaigh san aiseolas comhairliúcháin ab ea na dúshláin a bhaineann le freastal ar riachtanais gach scoláire as raon éagsúil cúlraí sochtheangeolaíochta.

Easpa soiléireachta i sonraí an dá dhréachtsonraíocht

Ar cheann de na téamaí ba láidre a tháinig chun cinn ón aiseolas comhairliúcháin ar na dréachtsonraíochtaí bhí an dearcadh go bhfuil easpa soiléireachta ar an iomlán i sonraí an dá dhréachtsonraíocht, rud a chruthódh dúshláin do mhúinteoirí, go háirithe maidir le torthaí foghlama, measúnú agus an litríocht.

Ba mhinic a labhair rannpháirtithe faoin bhfaisnéis nach bhfuil ar fáil sna cáipéisí sonraíochta curaclaim agus/nó gur mhol siad go raibh gá leis na dréachtsonraíochtaí a bheith níos soiléire. Tháinig sé sin chun cinn mar cheann de na téamaí ba láidre a cuireadh in iúl sna haighneachtaí scríofa agus sna freagraí ar cheisteanna oscailte sna suirbhéanna ar líne le haghaidh dhréachtsonraíochtaí T1 agus T2 araon. Luaigh go leor rannpháirtithe gur chruthaigh sé sin easpa muiníne i gcoitinne as na dréachtsonraíochtaí, agus luaigh cuid eile acu gur deacair aiseolas a thabhairt ar na dréachtsonraíochtaí gan freagraí ar na ceisteanna córasacha a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar shonraíochtaí nua a thabhairt isteach le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta. Leag múinteoirí agus tuismitheoirí béim go rialta ar an ngá le raon de thacaíochtaí agus acmhainní breise chun tacú le sonraíochtaí curaclaim .i., téacsleabhair, liostaí téacsanna, samplaí praiticiúla ón seomra ranga de na torthaí foghlama á mbaint amach, treoir maidir le téamaí agus topaicí le clúdach, scrúdpháipéir shamplacha, scéimeanna marcála samplacha agus teimpléid phleanála.

Labhair go leor faoin tábhacht a bhaineann le hathbhreithniú a dhéanamh ar shonraíochtaí Gaeilge T1 agus T2 na Sraithe Sóisearaí agus mhol líon beag rannpháirtithe comhairliúcháin fanacht ar na hathruithe níos leithne a eascróidh as an athbhreithniú ar an tSraith Shinsearach sula dtabharfaí isteach sonraíochtaí athbhreithnithe le haghaidh na Gaeilge. Tabhair faoi deara gur réachtáladh an comhairliúchán ar na dréachtsonraíochtaí le haghaidh Ghaeilge T1 agus T2 sular fhógair an tAire Oideachais, Norma Foley pleannanna chun leasú a dhéanamh ar an tsraith shinsearach agus sular fhreagair sí d'fhoilsiú thuarascáil CNCM, [Athbhreithniú ar an tSraith Shinsearach: Tuarascáil Chomhairleach](#) (CNM, 2022).

Ailíniú le tagarmharcanna agus creataí idirnáisiúnta

Mhol roinnt rannpháirtithe i gcruinnithe déthaobhacha agus i líon mór d'aighneachtaí scríofa na dréachtsonraíochtaí a ailíniú le *Languages Connect: Straitéis na hÉireann do Theangacha lasachta san*

Oideachas 2017-2026 agus le tagarmharcanna idirnáisiúnta nó le creat measúnaithe maidir le sealbhú teangacha iasachta agus sealbhú an dara teanga, amhail an Fráma Tagartha Comónta Eorpach (FTCE). Moladh go gcinnteodh sé sin teagasc agus foghlaim éifeachtach. Áitíodh go léireodh ailíniú le creat an leibhéal Gaeilge a ghnóthaigh an scoláire agus go dtabharfadh sé treoir ar conas a inniúlacht a fheabhsú ar fud gach scile teanga, agus líon beag rannpháirtithe ag moladh ailíniú le FTCE trasna an chórais oideachais ón réamhscolaíocht go dtí an tríú leibhéal.

Tábhacht na Gaeilge Labhartha

Bhain ceann de na téamaí is mó in aiseolas an tsuirbhé le Gaeilge labhartha a chur chun cinn, in eispéiris saoi an scoláire ar na dréachtsonraíochtaí sa seomra ranga, agus trí mheasúnú ar chumas an scoláire Gaeilge a labhairt. Cuireadh tuairimí difriúla in iúl maidir le hoiriúnacht na béaltrialach reatha. Chuir mórán in iúl an tuairim nach bhfuil an bhéaltrial, mar atá sí struchtúrtha faoi láthair, ina measúnú iontaofa ar inniúlacht labhartha an scoláire.

Ag féachaint ar an am atá le teacht, i ndr éachtsonraíochtaí athbhreithnithe T1 agus T2 le haghaidh na Gaeilge, b'ábhar mór cuir agus cúitimh le linn an chomhairliúcháin agus san aiseolas comhairliúcháin é an céatadán marcanna a bhronntar ar an mbéaltrial. Chuir roinnt rannpháirtithe in iúl gur cheart go mbeadh an céatadán marcanna a bhronntar ar an mbéaltrial a bheith ag brath ar a bhailí agus a d'fhéadfadh an bhéaltrial a bheith mar mheasúnú ar an inniúlacht labhairt agus idirghníomhú i nGaeilge. Mhol líon beag rannpháirtithe, go háirithe múinteoirí T2, an marc le haghaidh na béaltrialach a laghdú go 35%, mar a mholtar sna dréachtsonraíochtaí, nó níos ísle fiú. Mar sin féin, níor aontaigh tromlach mór rannpháirtithe an chomhairliúcháin leis an moladh sna dréachtsonraíochtaí 35% a bhronnadh ar an mbéaltrial. Thug roinnt acu le fios nach raibh sé sin ag teacht leis an mbéim a chuirtear ar chumarsáid mar an príomhshnáithe den dá dhréachtsonraíocht. Cuireadh tuairimí in iúl go raibh tionchar dearfach ag an gcóras reatha, 40% de mharcanna ar fáil a bhronnadh ar an mbéaltrial, ar chleachtas sa seomra ranga, cé nár léirigh taighde go dtí seo gur fheabhsaigh sé go suntasach Gaeilge labhartha an scoláire. Bhí dearcadh ann freisin dá laghdófaí na marcanna ar fáil don bhéaltrial de 5% go bhféadfadh sé nach mbeadh Ardleibhéal Gaeilge chomh tarraingteach don scoláire. Mhol roinnt rannpháirtithe sa chomhairliúchán gur cheart na marcanna a bhíonn ar fáil don bhéaltrial a ardú.

Leibhéil mheasúnaithe

Cheistigh mórán rannpháirtithe i gcruinnithe déthaobhacha agus aighneachtaí scríofa, tar éis gur baineadh an Bonnleibhéal ón tsraith shóisearach, an cinneadh Bonnleibhéal a bhaint le haghaidh Ghaeilge na hArdeistiméireachta. Léiríodh inní go laghdófaí caighdeán an ghnáthleibhéil chun freastal ar riachtanais gach scoláire go cuí. Léirigh roinnt daoine inní go bhféadfadh líon na scoláirí a lorgódh díolúintí ón nGaeilge méadú de thoradh air sin. Mhaígh daoine eile dá gcoinneofaí trí leibhéal sa dá shonraíocht, T1 agus T2, gurb é an toradh a bheadh air ná sé scrúdpháipéar fhéideartha don scoláire le roghnú astu agus thug roinnt daoine le fios go mbeadh sé sin róchasta agus neamhphraiticiúil. Mhol mórán daoine gur cheart tuilleadh machnaimh a dhéanamh ar an ábhar seo.

Le linn an chomhairliúcháin, iarradh go minic tuilleadh eolais agus soiléire maidir le measúnú, agus bhí iarratas ar leith ann ar thuilleadh sonraí maidir le measúnú na teanga ó bhéal. Thug mórán rannpháirtithe le fios go bhféadfadh easpa soiléire cur le heaspa ghinearálta muiníne as na dréachtsonraíochtaí, nó an easpa muiníne sin a chruthú. Thug mórán freagróirí ar shuirbhéanna T1 agus T2 le fios nach bhfuil an nasc idir torthaí foghlama na ndr éachtsonraíochtaí agus an measúnú deiridh soiléir, agus thug roinnt acu le fios gur léir sin mar gheall, go pointe, ar na torthaí foghlama a bheith leathan. Luaigh mórán rannpháirtithe gur dheacair dóibh aiseolas a chur ar fáil gan tuilleadh eolais a bheadh níos cuimsithí maidir le measúnú.

Tábhacht tacaíochtaí, acmhainní agus oiliúna

Luaigh mórán rannpháirtithe sa chomhairliúchán na dúshláin a bhaineann le sonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta a thabhairt isteach. Leagadh béim i gcaitheamh an chomhairliúcháin ar an ngá atá le hacmhainní, tacaíochtaí agus oiliúint; iarradh tacaíochtaí maidir le teagasc agus foghlaim, litríocht, canúintí agus measúnú níos mó ná aon rud eile. Leag roinnt rannpháirtithe fócasghrúpaí béim ar an ngá le 'buy in' [glacadh nó tacaíocht] do na sonraíochtaí deiridh. D'iarr a lán rannpháirtithe go gcuirfí tacaíochtaí ar fáil sula dtabharfaí isteach na sonraíochtaí i seomraí ranga, agus bhí daoine eile ag rá go bhféadfadh sé dhá bhliain eile a ghlacadh chun a leithéid d'acmhainní a ullmhú. Leag rannpháirtithe, ó phobail Ghaeltachta go háirithe, béim ar an tábhacht a bhaineann le foinsí áitiúla, chun cur le stór teanga agus saibhriú cultúrtha an scoláire.

Leag múinteoirí agus tuismitheoirí béim ar an ngá le raon téacsleabhar chun tacú le sonraíocht T1 le líon beag rannpháirtithe ag moladh duanaire a bheith ann, bailiúchán de na téacsanna liteartha go léir in acmhainn amháin. Mhol líon beag rannpháirtithe tacaíochtaí cuí a chur ar fáil do mhúinteoirí agus do scoláirí chun cabhrú le roghanna a dhéanamh faoi na téacsanna a ndéanfar staidéar orthu. Tugadh le fios go mbeadh samplaí praiticiúla ón seomra ranga de na torthaí foghlama á mbaint amach úsáideach do scoláirí, múinteoirí agus tuismitheoirí, agus bhí treoir á lorg ag roinnt rannpháirtithe maidir le téamaí agus ábhair le clúdach. D'iarr líon mór rannpháirtithe, ó T1 agus T2 araon, scrúdpháipéir shamplacha. D'iarr mórán scéimeanna marcála samplacha freisin. D'iarr roinnt daoine teimpléid phleanála chomh maith le treoirlínte agus samplaí de phunanna teanga an scoláire.

Mhol rannpháirtithe trí na modhanna comhairliúcháin go léir oiliúint chuimsitheach leanúnach a bheith ann ar feadh bliain nó dhó roimh chur i bhfeidhm na sonraíochtaí. Rinneadh tagairt go minic d'eispéiris FGL maidir le sonraíochtaí Gaeilge T1 agus T2 a thabhairt isteach sa tSraith Shóisearach. Léirigh rannpháirtithe imní go minic nach mbeadh go leor múinteoirí ann chun an dá shonraíocht a theagasc, go háirithe i scoileanna beaga. Bhí imní ar mhúinteoirí Gaeltachta agus freagróirí ar shuirbhé T1 nach mbeadh dóthain múinteoirí a mbeadh an caighdeán cuí Gaeilge acu ar fáil chun sonraíocht T1 a chur i bhfeidhm ar ardchaighdeán. Léiríodh imní faoin easpa múinteoirí ó cheantair Ghaeltachta chun scrípteanna a cheartú nó chun béaltrialacha a mheasúnú.

Ceisteanna córasacha

Múnla an tsoláthair

Bhí plé agus aiseolas ar fud an chomhairliúcháin maidir le múnla T1/T2 chun curaclam a sholáthar le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta. Cé gurbh annamh a luaigh freagróirí T2 an múnla soláthair, ba air a díriodh sa phlé agus san aiseolas trí gach modh eile rannpháirtíochta sa chomhairliúchán. Is cosúil go raibh míthuiscint ann go mbeadh an cúrsa T1 éigeantach do gach scoláire i scoileanna lán-Ghaeilge. Bhí sé beartaithe go mbeadh ar scoileanna lán-Ghaeilge an tsonraíocht T1 a chur ar fáil mar rogha don scoláire, ach ní bheadh ar an scoláire i gcomhthéacsanna T1 tabhairt faoin bhfoghlaim ag leibhéal T1. D'fhéadfaí an tsonraíocht T1 a chur ar fáil i scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla freisin. Tháinig moladh láidir ó go leor rannpháirtithe ó chomhthéacsanna T1 go mbeadh an tsonraíocht T1 roghnach i scoileanna T1.

Mhol a lán rannpháirtithe machnamh a dhéanamh ar mhúnlaí féideartha eile soláthair. Tháinig moladh ó eagraíocht Ghaeilge maidir le múnla éagsúil soláthair, ina gcuirfí sonraíochtaí ar fáil ar cheithre leibhéal. Foilsíodh an moladh seo ar líne agus thagair rannpháirtithe eile sa chomhairliúchán dó nó luaigh siad é focal ar fhocal go minic, agus thacaigh a lán acu leis an múnla molta sin. Léirigh múinteoirí in agallaimh duine le duine amhras go minic maidir le cur chuige na gceithre leibhéal, go háirithe faoi na leibhéil is dúshlánaí de na leibhéil mholta sin. Ba mholadh eile é ón eagraíocht Ghaeilge seo, a luaigh mórán rannpháirtithe, cúrsa roghnach aonair a chur ar fáil le

haghaidh litríochta agus saibhriú teanga agus cúrsa éigeantach (d'fhoghlaimoirí T1 agus T2) bunaithe ar na scileanna teanga comhtháite: léitheoireacht, scríbhneoireacht, éisteacht, labhairt agus idirghabháil. An tríú moladh a bhí ann ná ábhar roghnach a fhorbairt dírithe ar theanga agus cultúr na Gaeilge. Moladh eile ba ea cúrsa sa Ghaeilge Fheidhmeach a sholáthar, dírithe ar na scileanna a theastaíonn le haghaidh shaol na hoibre, amhail aistriúchán, ateangaireacht, agus scileanna a bhaineann leis na meáin. Léirigh daoine eile amhras faoi na moltaí seo agus ní raibh aon chomhaontú ann maidir leis an múnla is oiriúnaí soláthair le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta.

Dreasachtaí

Léirigh rannpháirtithe imní go minic nár soiléiríodh an tiomantas d'fhiosrú a dhéanamh ar dhreasachtaí don scoláire an cúrsa T1 a dhéanamh, mar a thugtar breac-chuntas air sa Pholasáí don Oideachas Gaeltachta, roimh fhorbairt na ndrúachtsonraíochtaí nó ag an am céanna léi.

Mar sin féin, den chuid ba mhó d'éiligh rannpháirtithe pointí breise CAO a bhronnadh mar dhreasú chun daoine óga a spreagadh chun tabhairt faoi fhoghlaim agus measúnú na Gaeilge ag caighdeán T1. Mura mbeadh dreasachtaí ar fáil chun roghnú shonraíocht T1 a spreagadh, cuireadh ábhair imní in iúl go bhféadfadh scoláirí atá ag freastal faoi láthair ar Ghaelcholáistí, Sruthanna Gaeilge, Aonaid Ghaeilge agus scoileanna Gaeltachta a shocrú aistriú go scoil a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla. Tugadh le fios go bhféadfadh fadhbanna cláraithe a bheith ann de thoradh air seo. Níor luadh san aiseolas seo aon dreasachtaí reatha chun ábhair eile a fhoghlaim agus a chur i láthair don mheasúnú trí Ghaeilge. Mhol roinnt rannpháirtithe dreasachtaí féideartha eile a fhiosrú. Léirigh roinnt daoine amhras faoi thionchar pointí bónais. Leag roinnt rannpháirtithe béim air nach mian le gach scoláire leanúint ar aghaidh go dtí an tríú leibhéal tar éis na scoile agus léirigh siad an dearcadh nach bhfuil na dreasachtaí molta a dtugtar breac-chuntas orthu sa Pholasáí don Oideachas Gaeltachta cothrom ná cóir.

Tionchar féideartha ar Ghaeltachtaí

Léirigh roinnt rannpháirtithe ábhair imní faoi thionchar féideartha na sonraíochtaí idirdhealaithe ar thodhchaí na Gaeilge i gceantair Ghaeltachta. Áitíodh go bhféadfadh seo líon na ndaoine óga a thugann cuairt ar cheantair Ghaeltachta chun feabhas a chur ar a scileanna Gaeilge a laghdú. Luaigh a lán rannpháirtithe go bhfuil scoláirí a fhreastalaíonn ar Ghaelcholáiste faoi mhíbhuntáiste maidir lena leibhéal líofachta i gcomparáid le cainteoirí dúchais, agus leag siad béim air gur cheart rogha a bheith acu maidir le staidéar a dhéanamh ar T1/T2 agus/nó na scrúduithe. Leag roinnt daoine eile béim air go bhfuil príomhról le himirt ag an gcóras oideachais maidir le cur chun cinn na Gaeilge go náisiúnta agus maidir le todhchaí agus saibhriú na Gaeilge a chosaint. Mhol líon beag rannpháirtithe FCÁT (foghlaim chomhtháite ábhar agus teanga – ábhair eile a fhoghlaim trí Ghaeilge) a úsáid níos mó i scoileanna a fheidhmíonn trí mheán an Bhéarla.

Mhol mórán rannpháirtithe athbhreithniú ar thabhairt isteach shonraíochtaí T1 agus T2 don tSraith Shóisearach a bheith déanta ionas gur féidir le foghlaim ón athbhreithniú ar Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí bonn eolais a chur faoi thuilleadh oibre ar dhrúachtsonraíochtaí na hArdteistiméireachta. Tabhair faoi deara gur cuireadh tús leis an athbhreithniú sin go luath in 2022 agus gur cuireadh i gcrích é i mí na Samhna 2022. Leag daoine eile béim air go dtógfaidh na hathruithe sa tSraith Shóisearach roinnt blianta eile le leabú agus gur cuireadh isteach ar an bpróiseas sin mar gheall ar athruithe éigeandála ar an scolaíocht mar thoradh ar phaindéim Covid-19.

Téigh chuig an Tuarascáil féin chun na mionsonraí iomlána a fháil ar an aiseolas:
<https://ncca.ie/ga/an-tsraith-shinsearach/%C3%A1bhair-agus-creata-faoi-fhorbairt/gaeilge/>

I **gCuid 1** tugtar an cúlra agus comhthéacs don bhunús le sonraíochtaí T1 agus T2 a chruthú le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta.

I **gCuid 2**, déantar machnamh sonrath ar an aiseolas a fuarthas faoi dhréachtsonraíochtaí T1 agus T2 le haghaidh Ghaeilge na hArdteistiméireachta.

I **gCuid 3**, déantar achoimre ar aiseolas maidir leis na sonraíochtaí nua a thabhairt isteach.

I **gCuid 4**, tugtar breac-chuntas ar cheisteanna córasacha amhail an múnla soláthair curaclaim don Ghaeilge.

I **gCuid 5**, moltar na chéad chéimeanna eile.

Rinne Ollscoil na Gaillimhe anailís ar na sonraí a fuarthas ó na haighneachtaí scríofa agus ó na suirbhéanna ar líne, mar chuid den chomhairliúchán maidir le dréachtsonraíochtaí T1 agus T2 do Ghaeilge na hArdteistiméireachta, tar éis dóibh iarratas a dhéanamh ar phróiseas tairisceana. Is féidir a dtuarascáil a léamh trí chliceáil [anseo](#). Rinne CNCM anailís ar na sonraí ó na fócasghrúpaí, cruinnithe déthaobhacha agus agallaimh aonair le múinteoirí.

Mar fhreagairt ar an aiseolas comhairliúcháin, cuireadh tús le hathbhreithniú ar léargais luatha ar shonraíochtaí T1 agus T2 na Sraithe Sóisearaí, rud ar chuir an phaindéim Covid-19 moill air, go luath in 2022 agus cuireadh i gcrích é i mí na Samhna 2022. Bhí an tOllamh Ó Duibhir agus Dr Mac Gearailt ó SEALBHÚ, Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath (DCU) i bhfeighil air, agus tá an tuarascáil ar fáil [anseo](#).

<CRÍOCH/ENDS>